

Inledning

Ulf Persson

Chalmers Tekniska Högskola
Matematiska Institutionen
SE-412 96 Göteborg
ulfp@math.chalmers.se

Jag har nu fått förtroendet att tillträda som förste icke norske huvudredaktör för Normat. Normat har en lång historia och en förnämlig tradition vilken måste förvaltas på bästa sätt. Detta är självfallet inte lätt. Många skandinaviska tidskrifter, med ambitionen att presentera matematiska vetenskaper på ett tillgängligt sätt till en bildad allmänhet, har på senare tid tvingats att läggas ner, jag tänker nu närmast på svenska Elementa. Detta betyder att det knappast längre finns någon tidskrift på skandinaviska språk i vilken matematik presenteras. Detta gör det speciellt viktigt att Normat överlever, om inte annat för att hålla en inhemsk terminologi levande.

Jag har tidigare nämnt den bildade allmänheten. Med detta menar jag då i första hand kunniga och intresserade gymnasielärare samt dessutom speciellt hågade gymnasister, av vilka somliga kan lockas in på den matematiska banan. Skandinaviska gymnasier har under många decennier upprätthållit en mycket förnämlig matematisk tradition, och det är min ambition att Normat skall utgöra en fortsatt inspiration för dess upprätthållande i framtiden. Men jag har även i tankarna mina akademiska kolleger. Man är som bekant bara expert inom sitt eget område och det är min förhoppning att även professionella matematiker skall kunna få en hel del behållning av innehållet. Visst tävlar Normat här med ypperliga utländska publikationer, men i och med att Normat är en skandinavisk tidskrift hoppas jag att den skall bidra till en gemensam skandinavisk matematisk identitet, ja närmast som ett slags gemensamt medlemsblad för Nordens matematiker. Men dessutom misstänker jag att det finns många matematiska amatörer, i ordets bokstavliga betydelse, som varken tillhör skolvärlden eller den akademiska. För dessa personer utgör en publikation som Normat en av de få naturliga kontaktytorna med den matematiska världen. Det vore således mycket värdefullt om matematikintresserade gymnasister exponerade till Normat under sin skoltid skulle behålla vanan in i vuxen ålder, speciellt om de inte skulle följa en akademisk karriär.

Vad skall en tidskrift som Normat innehålla? Svaret är enkelt - Matematik. Matematik är notoriskt svårt att popularisera för en större allmänhet, men å andra sidan har det en fördel som de naturvetenskapliga disciplinerna inte äger, den kan nämligen presentera genuin matematisk argumentation, och inte helt förfalla till beskrivande och förenklande redogörelser. Således skall kärninnehållet i tidskriften utgöras av artiklar med matematisk substans men med allmänt intresse. Tekniska

artiklar som refuserats i den matematiska tidskriftslitteraturen hör ej heller hemma i Normat. Jag har tidigare skisserat min målgrupp, en ganska heterogen sådan, och det faller sig då oundvikligt att det kan vara en viss spännvidd på bidragens svårighetsgrad. Många artiklar förutsätter inga kunskaper utöver gymnasiet, medan andra antar att läsaren är förtrogen med begrepp som t.ex. grupper, ringar och kroppar, elementära och andra grundläggande begrepp som normalt inte förekommer på gymnasiekurser. Jag anser inte att detta nödvändigtvis är en defekt. Artiklar som kan vara obegripliga av den anledningen kan ändå väcka nyfikenhet, speciellt hos ungdomar. Och det är min förhoppning att den regelbundne läsaren under årens lopp skall, via osmos om inte annat, bygga upp en matematisk bildning utöver den han eller hon har formellt bibringats.

Jag har tidigare nämnt att tidskriftens skandinaviska språkdräkt utgör en värdefull komponent, detta hindrar dock inte att man inte skall blunda för det faktum att detta drastiskt begränsar den internationella målgruppen. Visserligen har många utländska institutionsbibliotek traditionellt tillhandahållit Normat, jag minns att så var fallet med Columbia University åtminstone för trettio år sedan, och jag undrade då vad utländska läsare skulle kunna tänka sig ha för behållning av den, förutom den marginella som de korta 'abstracts' på engelska möjligen skulle kunna bidra med. Det är således min ambition att varje nummer av Normat skall innehålla en uppsats på engelska, och därmed rättfärdiga och vidmakthålla (och möjligen utveckla) det internationella intresset.

I tillägg till rent matematiska artiklar utgör problemavdelningen en mycket viktig komponent, och jag har förstått att många av Normats prenumeranter finner just den aspekten den mest värdefulla. Givetvis som huvudredaktör är det min ambition att hålla problemavdelningen levande, och jag kan också tänka mig att knyta denna an till artiklarna genom att även publicera problem som har direkt anknytning till dessa. I tillägg till problem och längre artiklar vill jag även slå ett slag för den matematiska notisen, en kort text på högst en sida, med en illustration, som tar upp någon ofta förbisedd aspekt. Som illustration till detta låter jag i detta mitt inledningsnummer publicera en observation om Mercator projektionen, och som jag hoppas kommer att ha regelbundna efterföljare.

En tidskrift som anses befinna sig på marginalen får ofta press på sig att vara mera publikuttillvänd. Vilket i fallet Normat kan betyda att fler artiklar av lättsam historisk natur publiceras på bekostnad av de mer krävande matematiska, eller att förment matnyttiga artiklar om didaktik för gymnasielärare får breda ut sig. Jag tänker givetvis inte intaga en fundamentalistisk attityd, utan kommer att då och då låta publicera mera berättande artiklar, dock jag kommer att sätta en gräns. Normat är i ett kommersiellt perspektiv en smal publikation, men dess berättigande ligger just i denna smalhet. Normats prenumerationsvolym är inget självändamål, däremot är dess matematiska innehåll det. Detta är en avgränsning av Normats innehåll och ambition som dess utgivare är samstämmiga om, och jag menar att detta även gäller dess läsare.

Med en förhoppning gränsande till övertygelse om att Normat skall visa sig framgångsrik välkomnar jag läsarna.